

FOTOGRAFIJA IN ŠPORT MLADIH

Sodobna fotografija se je osvobodila mnogih spon preteklosti, denimo dragih filmov, zapletenega razvijanja, črno-bele tehnike. Zazdelo se nam je, da smo z njo skočili v novo tisočletje, toda nekateri se že vračajo. V Andersenovi pravljici si je vojak v pravljicni zakladnici želel naložiti preveč in je pod težo omagal. Ne bi hotel biti kot japonski turisti v Rimu, ki so se fotografirali pred kipom Mojzesa. Besno so stiskali na sprožilce svojih aparatov, se obrnili in odšli. Za njimi je gledal Mojzes in jih spraševal, kam vendar hitijo, saj ne morejo nikamor pobegniti. Posnetku, ki ga želiš napraviti, moraš dati smisel ali pa ga poiskati pozneje. Posnetek, ki ste ga naredili in nikoli več pogledali, je izguba časa. Kako torej živeti s fotografijo?

Kako dokazati, da imamo občutek za fotografijo? Saj je fotografija vendarle najbolj razširjeno likovno področje, ki je dosegljivo vsem. Danes smo fotografi vsi. Mnogi naredimo na tisoče fotografij, na policah se nam kopičijo fotoalbumi s počitniških potovanj. Veste, česa se najbolj bojim? Da me bo kdo povabil na predstavitev fotografij, kajti zanimivih je malo, ljudi, ki so jih sposobni prepoznati, pa še manj. Vsaka fotografija je povezana s čustvovanjem, z nekim trenutkom, razpoloženjem, družbo, vremenom. Ljudje se hitro zadovoljimo s fotografijo, saj jo zapolnimo s čustvi in zato jo težko vržemo v smeti.

Pogosto šele pri prihodu domov in ob pogledu na fotografije začnemo ugotavljati, kje smo bili in kaj smo doživeli. Zato vse bolj pogosto skušam živeti brez fotoaparata, rad bi občutil zadovoljstvo brez želje, da bi to čustvo stisnil v sliko, v fotografijo. A zdi se, da je fotografija postala že neke vrste odvisnost, ki nas v središču sveta pušča hladne in preračunljive, ker želimo dogodek ukrasti in si ga nato ogledati v miru. Pa saj najpogosteje tega časa in miru sploh nimamo.

V obdobju, ko mi še ni bilo treba biti fotograf, sem bil na časniku Delo obkrožen z izvrstnimi fotografi in vsi so bili obsedeni s fotografijo. Edi Šelhaus, Egon Kaše, Janez Pukšič, Igor Modic, oče in sin Zaplatil ... To so bili stara garda, ki je v svoje kamere vlagala drage filme in pred vsakim pritiskom na sprožilec fotoaparata so morali pomisliti, ali je motiv pravi ali ne, saj filmov nikoli ni bilo dovolj.

Prepoznati motiv, to je tema. In ko si že dolgo za sprožilcem, se nenehno spopadaš z motivi, ki morajo biti vselej drugačni, da vzbudijo pozornost. O obrtniških spretnostih fotograf sploh več ne razmišlja. Že ko je na poti, denimo na atletski štadion, razmišlja, od kod bo sijalo sonce, kje ga bodo sodniki odganjali, s kom se bo moral spreti, da bo lahko snemal s kraja, ki se zdi še najbolj sprejemljiv. Če dela za neki medij, je to pomembno, kajti narediti mora nekaj dobrih »fotk«. Nujno, njegova podzavest je zasvojena s tem imperativom. Zanimivo je, da poklicni fotografi takoj prepoznajo vrhunsko fotografijo pri svojih kolegih, znajo jo pohvaliti, o njej razmišljajo: »Le kako je nastala?« se jim mota po glavi.

Tudi zato se je na zadnji naslovnici Športa mladih znašla fotografija in fotoreportaža nekdanjega poklicnega fotografa Egona Kašeta, pa čeprav je že zdavnaj svoj profesionalni fotografski aparat obesil na klin. A miselni iskalec motivov v njegovi fotografski zavesti, ki ga najbrž vodi podzavest, še zmeraj deluje. Egon nima formalne likovne izobrazbe, ima pa neizmerno notranjo moč, ki ga žene, pa ne samo k fotografiji, tudi h knjigam, zato veliko bere, zanima ga umetnost, zanimajo ga zgodbe, narava, gibanje. Čeprav ni ljudomrznik, je njegova mantra svoboda. Maja se je potepal po beneških lagunah, junija pa je povezal donavsko kolesarsko pot od Passaua do Dupleka, prek Dunaja, seveda. Z nekaj evri v žepu. Na svoji spletni strani, ki je ne ponuja naokoli, jih je predstavil ozkemu

POVZETEK

Tehnično risanje je temeljna komunikacija med konstruktorjem in izdelovalcem, trgovcem in kupcem tehničnih predmetov. Risba predstavlja najcelovitejšo predstavitev predmeta, brez katere ni mogoč prenos informacij o njem med udeleženci. Omogoča sporazumevanje med ljudmi, za katere ni nujno, da poznajo pogovorni jezik drugega. Tehnična risba temelji na dogovorjenih, mednarodno uveljavljenih pravilih in normah. V osnovni šoli se učenci seznanijo z osnovami tehničnega risanja, najprej ročnega, nato s pomočjo računalniških grafičnih orodij. To risanje je organsko povezano s konstruiranjem in izdelavo predmetov ter tako tvori celoten proizvodni proces, ki ga izvedejo učenci. Za načrtovanje predmeta pa je ključna tehnična skica, zato ima pri pouku posebno vlogo.

krogu znancev. Njegov avtoportret s kolesom, na sredini avtoceste, tik pod vrhom prelaza Stellvio, potrjuje, da sta zanj pomembna predvsem svoboda in narava. Da bi lahko naredil ta posnetek, je prespal ob cesti, v majhnem šotoru, tik pod vrhom prelaza. Že dan prej je razmišljal o jutranjem miru, o svetlobi, ki se bo prelila čez preval.

In zakaj se je znašel na prelazu na švicarski meji? Da bi počastil olimpijske igre v Londonu, si je šel kar s kolesom ogledat olimpijski športni muzej v Laussane. Ker je bil zaprt zaradi obnove, se je s svojim mini fotoaparatom posvetil parku pred muzejem, v katerem so umetniške skulpture s športno vsebino.

Kaj želim s tem povedati? Da Egon ni človek, ki pritiska na sprožilec, da bi pozneje ugotovil, kje je bil, ampak skuša najti smisel ali *raison d'être*, kot bi učeno dejal likovni kritik, že pred pritiskom na sprožilo. To, da je na nekem brezpotju srečal volčjega mladiča, je najbrž samo nagrada, ki mu jo je namenila fotografska Fortuna. Ampak kako naj vas prepričam, da Egon kljub vsemu doživlja svet v prvi vrsti brez fotografskega aparata, da se je naučil pogovarjati s svizcem, ki ga je nahrulil, ker se je čez noč nastanil v njegovem kraljestvu.

Zadnji Ljubljanski maraton za šolarje je potekal v dežju, v pravem nalivu. In tudi to je bila priložnost, da s fotografijo prikažem veliko predanost otrok za tek. Ni jih motilo, da so bili premočeni do kože. Tudi iz tega dogodka je nastala naslovna fotografija. Ni bila brezhibna, ker je nastala v nalivu, fotograf in aparat sva bila prav tako premočena do kože. A upam, da je fotografija dveh deklic v dežju pripomogla k razmisleku o športu mladih. Morda: mlade športnike radi uporabimo za številke, ker želimo zapisati, da se je tekmovanja udeležilo toliko in toliko mladih, in vzbuditi zanimanje. Pri kom le in zakaj? Ko so na vrsti mladi, da bi jih upoštevali še kje drugje, nanje pozabimo. Do prihodnjic, ko jih znova uporabimo za kak drugačen cilj. Prijatelj je bila vseč naslovna fotografija

mlade gorske kolesarke, ki je na cilju, vsa blatna, sedla ob kolesu v blato in izmučena razmišljala, kakšen smisel ima vsa skupaj. Ne, tega ni razmišljala. Za mlade je šport samoumeven del njih samih in prav to smo s svojimi fotografijami skušali tudi povedati.

Šport mladih in fotografija. Temeljno vodilo je bilo, da ni zapisa brez likovne opreme, torej fotografije. Če ni bilo na voljo ustreznega fotografskega zapisa, se je bilo treba poglobiti v besedilo in poiskati najbližjo fotoasociacijo, lirično, karikirano, absurdno ali pa nekaj, kar ni bilo v povezavi z besedilom. Tudi tako je mogoče pritegniti pozornost. Bralec naj bi najprej pogledal fotografijo, si za trenutek oddahnil od brezsmiselnega listanja po reviji, prebral stavek ali dva, na začetku sestavka ali kjer koli. To je že uspeh – za fotografijo. Res, dobra fotografija niti ne potrebuje veliko besedila. Vendar pa je takih revij, v katerih ima fotografija glavno besedo, v kateri nastopa v vsem svojem razkošju, od širine do podrobnosti, bolj malo. V ŠM smo se trudili doseči tudi to, a pogosto smo bili do fotografije ozkosrčni, sebični, nerazgledani in nervozni.

Uredniška etika je zahtevala, da nobena fotografija ne more biti ukradena iz kakega drugega medija. To vodilo je bilo neznansko požrešno in pogosto smo veliko časa izgubili z iskanjem fotografij – najpogosteje na papirju. Navadno so bile brskalne akcije usmerjene v naše uspešne redakcijske fotografije iz minulih let. Elektronska fotodokumentacija je časovno veliko bolj požrešna, in če se je le dalo, smo se brskanju po neskončno velikih fotografskih datotekah najraje izognili. Prav ta primer je lahko poučen za sodobnika, ki ima doma računalnik in milijon fotografij – če želi sploh kako fotografijo ohraniti za prihodnost, jo mora natisniti na papir. Samo tako bodo fotografski utrinki ostali zanamcem. Tudi revija Šport mladih je (bila) artefakt, ki ga lahko vzameš v roke in fotografijo občutiš pod prsti.

Niko Slana

ABSTRACT

Technical drawing is the basic communication between the constructor and the producer, salesman and purchaser of technical objects. A drawing represents the most holistic presentation of an object. Transmission of information about the object among participants is not possible without drawings. It enables communication among people who might not know each other's communicative language. Technical drawing is based on the agreed internationally established regulations and norms. In the primary schools pupils learn the basics about technical drawing, first manually and then by using computer-based graphical tools. Such way of drawing is closely linked to construction and production of objects so that it forms the whole production process implemented by pupils. Technical sketch is vital for planning the object so it performs the key role in the classroom.